

Tit ringja — vit skriva

Er nakað á vási? — Ivamál?
Ein spurningur, ella tíðindi, so ring til okkara.
Vit eru til reiðar!

tíðindablaðið
sosialurin

Lýsingar:

Lýsingarmaður okkara er ráðgevari hjá fyrirkum og einstaklingum í lýsingaspurningum. Hetta verður gjørt uttan meirkostnað fyri lýsaran.

Framsýning á Føroyavíkuni:

Skapandi arbeiði eftir gomlum fyriskriftum

Orð og mynd:
Dagny Joensen

Nakrar voksmannequenir í føroyskum veitslubúnum og ein kvinna við seymiarbeiði í hondunum — so einfalt og tó so rúgvusmikið kann ein framsýning mynda seg á Føroyavíkuni, sum var í Norðurlandahúsinum í farnu viku.

Hetta var framsýningarbásurin hjá Rakul Rasmussen, seymikonu og hondarbeiðslærara, av Strondum.

Rakul Rasmussen hevur áður verið við á Føroyavíkuni og tí var tað ikki nakað nýtt hon her royndi.

Sosialurin spurdi Rakul Rasmussen, hví hon var við í hesi framsýning, og sigur hon okkum, at hon fegin vil vera við til at fremja royndirnar at varðveita gomlu føroysku veitslubúnarnar, í staðin fyri teir nýggju útlendsku, sum ein bert kann fara í einar ella tvær ferðir. — Stakkurin og tjóðarbúni eru klæðir, sum kunnu nýtast gjøgnum eitt langt áramál — harnæst eru teir nógvr vakrari, heldur Rakul Rasmussen.

Rakul Rasmussen hevur buð og virkað á Strondum har hon varð borin í heim í 1920. Bert í tíðarbilum, tá hon var í Havn í húspláss og seinni lærði at seyma hjá Helenu og Laurentsu Kragesteen, umframt ferðir til Danmarkar, har hon var eitt skifti á háskúla, á seymistovu og seinni á skúla í klæðnatilskering, hevur hon buð í heimbygðini.

Rakul Rasmussen undirvisar á kvøldskúla á Strondum og á Skála um vetrarnar, men annars hevur hon framvegis seymistovu í heimi sínum, har serliga føroyskir búnar og stakkur við kápu, verða tilvirkaði.

Rakul heldur, at undirvísing á kvøldskúla — serliga innan seyming er tað strævnasta arbeiðið, tí ein har skal seta seg inn í so nógvr snið og seymihættir, sum næmingar ynskja at læra. — Onkur næmingur hevur seymað stakk á seymiskeiðinum, men annars eru tað mest nútímas snið ið har verða tilvirkaði.

Rakul Rasmussen sigur,

at hon frá barnsbeini av hevur havt áhuga fyri hondarbeiði. Tað kom ikki altíð so væl við í heiminum, har tiggju systkin vóru, at Rakul heldur sat við hús og seymaði gardinur, t.d. eina ferðina, tá húsfolkið fór í hoyna!

— Í Havn fór eg í læru á seymistovu hjá Helenu og Laurentsu Kragesteen í 1938. Hetta var trý mánaðar skeið, sum næmingurin rindaði 60 krónur fyri. Tá fingtu lærlingar ikki løn í lærutíðini.

Í 1948 fór Rakul Rasmussen til Danmarkar at arbeiða á stórar seymistovu, har 35 fólk arbeiðdu á frakkadeild í Havemans Magasin, og seinni á aðrari deild, har kjólar vóru seymaðir.

— Tú arbeiðdi upp á akkord, — og hóast eg ikki helt meg kunna halda til hesa arbeiðsskipan, so kláraði eg meg kortini eins væl og hin, sigur Rakul.

— Vit fingtu ein kjóla sum var skorin til frammánundan at seyma og gjørdu hann lidan. Hetta fingtu vit triggjar krónur fyri.

Tað er ógvuliga áhugavert at verða við á slikari framsýning. Fólk sýna stóran áhuga og spyrja um eitt hvørt, sum tey vilja vita meira um. Hetta er m.a. við til at áhugin fyri hesum serliga hondarbeiði verður varðveitt frameftir, sigur Rakul Rasmussen.

Rakul Rasmussen: — Tá eg fór undir at seyma gomlu veitslubúnarnar, leitaði eg mær ráð frá teimum, sum høvdu skil fyri hesum. M.a. Skræddar Debes visti mær á gamla kápu í Kollafirði, sum er seymað fyri umleið 120 árum síðani, og sum eg havi seymað eftir. Eingin veit frá at siga, um henda er seymað í Føroyum.

Heimafturkomin giftist Rakul og fekk fyra børn.

Maðurin var sjómaður, sum í teirri tíðini vanliga var burtur í nógvar mánaðar, so hon hevði úr at gera at seyma og ansa børnum. Seymistovuna hevði hon í heiminum, so torført var at sleppa til maskinuna fyrr enn børnini vóru lægst um kvøldarnar.

— Serliga minnst eg

eina ferðina, tá eg skuldi seyma ein brúðarkjóla. Hetta var friggjadag og kjólin skuldi verða liðugur komandi sunnudag. Eitt av børnunum var sjúkt og eg noyddist í grannahúsið at ringja til læknan. Tað gekst alt væl, men tá eg skuldi fara eftir snarlásinum til brúðarkjólan, var tað horvið. Eg leitaði uppi og niðri, men alt segði tað sama. A seymistovu var ein ovur, sum vit ikki høvdu kynt í, av tí at tað var besta summartíð. Til alla lukku lá snarlásið har.

Hvat hevði tú gjørt, um snarlásið ikki kom aftur iafur?

— So hevði eg verið noydd at senda boð til Havnar eftir einum nýggjum snarlási, ella at broyta sniðið á kjólanum, so snarlás ikki var neyðugt, sigur Rakul og brosar. Soleiðis vóru tíðirnar tál, men tað gekk kortini væl.

Rakul tosar nógvr um gomlu føroysku búnarnar, serliga veitslu-stakkin og kápuna, ið hoyrir til, sum hon heldur vera so vakurt.

Áhugan fyri hesum fekk eg fyri umleið 20 árum síðani, tá eg var biðin um at seyma ein stakk til eina konu í Noregi, ið var ættað av Glyvrum. Eg lænti ein stakk frá bróðurkonu míni og eftir hesum seymaði eg fyrsta stakkin.

Rakul sigur at hon síðan hevur seymað stakkar í stórum tali til fólk í Føroyum og til Danmarkar, Noregis, Íslands, Onglands og ein til Australia til skyldkonu hon hevur har.

— Tað er nógvr arbeiði

av hesum, tí størsti parturin verður seymaður í hond, eins og blóndan til kragan verður heklað á serligan hátt.

Tosið fellur á Føroyavíkuna og smáidnað, sum hetta arbeiðið hjá Rakul Rasmussen hoyrir undir.

— Umframt at skapa áhuga fyri at varðveita gomlu búnarnar og at fáa fólk at gera hetta serliga arbeiðið, so er tað eisini ganglig vinna fyri konufólk á smábýgdunum, har torført er at skaffa daddu, um smábørn eru í húsinum.

Hjá mær hevur tað ongantið verið nakar trupulleiki, at vita hvar eg skuldi leggja arbeiðsmegi mína, tí eg havi ikki havt áhuga at farið á flakavirkid t.d., har timalónin er munandi stór enn tað eg forvinni mær við at seyma heima.

Hjá mær hevur tað havt virði at gera skapandi arbeiði, sum tað er at tilvirka hesar búnar, og eg øvundi ikki teimum, sum hava annað arbeiði. Bert haldi eg, at konur við smáum børnum kunnu fingid hópina meira burtúrur, um tær istaðin fyri útarbeiði fóru undir at seyma, til evna ull, skinn ella vev, og soleiðis gjørd munagott arbeiði innan smáidnað. Ístaðin sum nútíðin er at keypa liðugt gjørdar klæðnavorur, tí tær ikki hava stundir ella orku at seyma og binda eftir strævnan arbeiðsdag uttanfyri heimid, sigur Rakul Rasmussen at enda.